ORGANIZAREA JOCULUI MODERN

Intr-unul din numerele trecute ale revistei noastre, am publicat o serie de recomandări ale Colegiului central al antrenorilor din F.R.F., privitoare la sistemul de joc.

In legătură cu această temă, am primit și acest articol, cuprinzînd un punct de vedere al unui cunoscut tehnician, care aduce în discuție noi aspecte, legate de sistemele de joc.

Revista noastră va publica și pe viitor opinii demne de luat în discuție pe teme de acest fel, făcîndu-se astfel o tribună a schimbului de experiență, a confruntărilor de opinii.

Fotbalul modern, punînd accentul pe fantezia creatoare a fiecărui echipier în parte, urmărește, în special, realizarea **jocului de ansamblu** al formației, pentru ca să se obțină **o maximă eficiență** în acțiunile de atac și, în același timp, o **masivă consolidare** a întregului dispozitiv de apărare.

Pentru aceasta, o primă bază o constituie **colaborarea și modul de acționare a echipierilor în cadrul posturilor și al compartimentelor respective.** Prin **organizarea jocului se satisfac sarcinile** ce decurg din **concepția modernă** a fotbalului, ca și din sistemul adoptat de echipă, fiecare component urmînd să-și subordoneze mișcările și acțiunile sale jocului colectiv prestat de întreaga fomație.

Orientarea tactică, destinată a realiza interacțiunea jucătorilor, însumează o serie de principii fundamentale, cristalizate în fotbalul modern și care formează **concepția de joc,** exprimată prin formula : **joc colectiv, constructiv, dinamic, elastic, echilibrat, atletic (bărbătesc), cu acțiuni purtate în maximă viteză.**

Prin joc colectiv înțelegem preocuparea CONSTANTĂ a jucătorilor de a se sprijini reciproc în cadrul compartimentului respectiv și de a realiza coordonarea jocului tuturor liniilor, astfel ca întreaga echipă să acționeze ca **un singur bloc,** atît în apărare, cît și în atac. Pentru realizarea acestui principiu este necesar ca oricare din cei 11 componenți să știe, **înainte chiar de a primi mingea,** cărui coechipier o poate trece, spre a realiza o acțiune cît mai eficientă.

Jocul colectiv impune, deci, **crearea spiritului de echipă,** prin stabilirea unității de acțiune și de gîndire, bazată pe încredere și prețuire reciprocă.

Jocul constructiv cere ca acțiunile echipei să fie coordonate în așa fel, încît prin trimiterea mingii jucătorului demarcat și mai bine plasat, să fie scoși din luptă cel puțin doi adversari : **pe adversarul celui care face pasă și pe adversarul celui care o primește.** La baza jocului constructiv stau **pasele scurte și redublate** (un-doi și un-doi-trei), alternate cu **pasele lungi,** trimise **la intilnire,** care asigură reversibilitatea atacului și deschiderea de unghiuri cît mai neprevăzute de tragere la poartă.

Jocul dinamic rezultă din ritmul imprimat unei partide, prin execuții rapide, care impun echipierilor să nu lovească mingea decît maximum de două ori consecutiv (bitoque) sau chiar să facă pasele numai prin **simplă deviere** (monotoque).

Jocul elastic reiese din promptitudinea cu care o echipă este capabilă să treacă din fazele de atac în cele de apărare și viceversa. Elasticitatea reclamă, în primul rînd, o bună stăpînire a jocului la **mijlocul terenului,** datorită căreia se realizează cel mai important principiu al fotbalului modern : „toată echipa atacă, toată echipa se apără". — De la mijlocul terenului pot fi lansate cele mai susținute atacuri și tot acolo se ridică primul baraj împotriva acțiunilor ofensive ale adversarului. **O primă condiție este ca această zonă să fie cît mai repede trecută în atac. Fără temporizare și fără „plimbarea mingii".**

Jocul echilibrat se obține prin accentul **egal** pus pe acțiunile de atac și pe cele de apărare, spre a se stabili un just echilibru, atît pentru contracararea punctelor forte ale echipei adverse, cît și pentru consolidarea perfectă a compartimentului defensiv.

Jocul atletic (bărbătesc) este reliefat printr-o mare rezistență a echipierilor în regim de viteză, ca și prin intervențiile hotărîte care, fără a depăși limita sportivității, reclamă un mare consum de energie fizică și nervoasă. Deci, se impune ca antrenorii să acorde o deosebită grijă dezvoltării rezistenței jucătorilor (condiția fizică).

Traducerea în viață a acestor principii nu poate fi făcută decît în cadrul unei echitabile repartizări a sarcinilor pe posturi și compartimente, indicate de **sistemul de joc.**

Caracteristicile jocului modern sînt exprimate actualmente prin trei sisteme :

I. — **Sistemul cu patru fundași**, care a proliferat nenumărate variante (4—2—4, 4—3—3 etc.).

II. — **Sistemul cu „libero permanent".**

III. — **Sistemul cu „libero alternativ"**, recomandat pentru **jocul echipelor noastre.**

Aplicarea mai îndelungată a unui anumit sistem duce la modelarea **unui stil de joc,** care poate fi evidențiată de o echipă sau mai multe din campionatul unei țări.

Dacă acest **stil de joc** este însușit de majoritatea formațiilor din acea țară și făcut cunoscut, ca atare, în competițiile internaționale, el se va impune după o perioadă de timp ca o **școală națională de fotbal**, așa cum am înregistrat pînă astăzi : școala engleză, școala dunăreană (austriacă și maghiară), școala italiană, școala sud-americană (braziliană, argentiniană și uruguyană), școala spaniolă, școala sovietică, școala cehoslovacă, școala germană și școala iugoslavă.

Dar, pentru a crea **un stil și o școală națională de fotbal** este necesar ca atît concepția cît și sistemul de joc să fie adaptate însușirilor **specifice** jucătorilor din țara respectivă, însușiri pe care trebuie să le potențeze la maximum, spre a le înscrie în contextul jocului pe plan și la nivel mondial.

De aceea, din toate caracteristicile fotbalului modern trebuie să alegem pe cele adecvate calităților tineretului nostru, printre care putem enumera : reflexe prompte, suplețe, rapiditate, spontaneitate în găsirea soluțiilor, orientarea justă, dîrzenie.

I. SISTEMUL CU PATRU FUNDAȘI

Campionatul mondial din Mexic (1970), disputele pentru „Cupa Europei interțări", ca și Olimpiada de la München (1972), au scos in relief faptul că valoarea jocului nu este determinată **de așezarea statică,** exprimată printr-o anumită formulă aritmetică, **ci prin dinamica specifică pe care jucătorii o imprimă,** datorită **permanentei lor mișcări în teren,** prin care se ajunge în atac la 2—4—4 și 4—0—6, iar în apărare 4—4—2 sau 6—3—1 și chiar 5—5.

În sistemul cu patru fundași, pe fondul unei desăvîrșite tehnici individuale, jucătorul este chemat să îndeplinească astăzi roluri polivalente, trebuind să participe, alternativ, la acțiunile de flux (în atac) și reflux (în apărare) ale echipei.

Clarviziunea tactică, rapiditatea trecerii din atac în apărare și vice-versa, imprimarea unor sensuri cît mai diverse mingii, prin pase de o mare precizie (care să nu fie nici șut, nici minge moartă) vor face ca întreaga formație să acționeze ca **un singur bloc cu 10 jucători în ofensivă și 11 în defensivă.**

Deci, toți componenții unei echipe nu numai că trebuie să se încadreze în tactica trasată de **sistemul de joc**, ci sînt chemați s-o **creeze,** prin acțiunile **duse în viteză** și în același timp, **gîndite.**

Aceste acțiuni vor purta amprenta fazelor în care se află echipa proprie și anume :

1 .— Cînd unul dintre componenții ei (inclusiv portarul) **este** sau **va fi în** posesia mingii, formația ia poziția de atac.

2. — Cînd oricare dintre jucătorii adverși (inclusiv portarul) **este** sau **va fi** în posesia mingii, întreaga echipă adoptă o poziție de apărare.

În atac. Odată intrată în posesia mingii, formația se destinde ca un acordeon, fiecare jucător avînd grijă să se **demarce** spre a primi în orice moment o pasă. Prin aceasta, se provoacă acea **„chemare a mingii"**, care dă posibilitate celui ce conduce balonul să intuiască pe coechipierul cel mai bine plasat, spre a-i trimite o pasă cît mai oportună.

Pe această linie de preocupări, echipa trebuie să acționeze cu mare rapiditate și la executarea loviturilor impuse (fixe sau standard) spre a le transforma într-un factor tactic dintre cele mai eficiente, atunci cînd ele îi sînt acordate, căutînd scheme cît mai surprinzătoare pentru derutarea adversarului.

În acțiunile de atac, se formează în jurul celui aflat în posesia mingii, într-o primă fază, **„nucleul ofeniv"** (cu cel puțin 2—3 coechipieri), care să susțină atacul prin „unu-doi"-uri și „unu-doi-trei"-uri. Nucleul va fi întărit cît mai neîntîrziat prin „placa turnantă", cu participarea plenară a echipierilor **care joacă alergînd,** spre a putea crea acțiuni cît mai numeroase și mai neprevăzute, care să scoată din dispozitiv apărarea adversă.

Atacul este sprijinit, deci, nu numai de linia de înaintare, dar și de mijlocași, fără a neglija nici aportul fundașilor (mai ales cei laterali, care, acționînd ca veritabile aripi, pot realiza superioritatea numerică și crea surpriza, prin așa-zisul „atacant mascat", venit din urmă cu mare viteză, spre a șuta de la distanță).

II. SISTEMUL CU „LIBERO" (MĂTURĂTOR) FIX

Acesta impune unui al cincilea apărător să stea permanent în fața porții proprii, fără a avea un adversar direct (fiind, deci liber, pentru a putea interveni în ultima instanță, la orice acțiune periculoasă pentru buturile echipei sale). Ținîndu-l pe loc chiar și în fazele de atac, sistemul cu „măturător" lipsește formația de un om care ar putea crea superioritatea în ofensivă.

Acest sistem adoptat de Helenio Herera, cînd era antrenor la INTER, a fost abandonat chiar de el în ultimul timp. „Libero" necesită jucători de mare clasă, cu o tehnică desăvîrșită și cu profundă gîndire tactică (gen Picchi).

Unele echipe mai valoroase utilizează „măturătorul" în spatele liniei de fundași, pentru jocurile în deplasare și în fața apărătorilor cînd jocul se desfășoară pe teren propriu.

Drept antidot al „măturătorului" se recomandă :

1. — menținerea unui atacant în imediata apropiere a apărătorului fix, care, astfel, nu va mai putea acționa liber pe toată suprafața de pedeapsă ;

2. — pasele în adîncime și înapoi ;

3. — jocul pe extreme și „transversarele", care îl vor plimba pe „libero", de la o margine la alta a terenului ;

4. — șuturile de la distanță.

Pentru derutarea apărărilor adverse se impune și un activ „schimb de locuri", dar mai ales demarcările rapide (jocul fără minge) datorită cărora aripile încearcă să-și creeze breșe prin mijlocul terenului, în timp ce înaintașii centrali pot continua acțiunile pe liniile de margine.

Prin schimbul de locuri, și mijlocașii se pot intercala în linia ofensivă, pentru a finaliza fazele inițiate de pe linia de fund.

III. SISTEMUL CU MĂTURĂTOR ALTERNATIV

A fost adoptat în ultimul timp de numeroase echipe care vor să imprime un accentuat **spirit ofensiv.** El recomandă ca întreaga echipă să evolueze după următoarele norme generale :

În defensivă. Atacanții proprii sînt obligați să exercite un **presing kotărît** (apărarea agresivă) spre a reintra în posesia mingii și, în cazul cel mai rău, spre a nu lăsa pe adversar să joace mingea în voie.

Mijlocașii trec și ei la supravegherea omologilor din echipa adversă, în timp ce fundașii laterali se vor integra cît mai repede în dispozitivul defensiv propriu.

Linia intermediară efectuează **jocul la intercepție**, fiecare mijlocaș interpunîndu-se între minge și adversar, spre a nu-l lăsa pe acesta să primească o pasă.

Linia de fund, adoptă, însă, **jocul prin țișnire,** care permite apărătorului, aflat între adversar și poartă, să realizeze atacul de deposedare asupra oricărui adversar intrat în zona sa.

Această formulă, pe care o **numim sistemul propriu sau românesc de joc,** preconizează **apărarea combinată**, care face deopotrivă apel la marcajul individual și la cel pe zonă.

Această **apărare combinată** poate fi realizată, într-o primă fază, prin adoptarea **„liniei cu acoperire"**, pentru ca în a doua fază, cea de finalizare, să utilizeze apărarea **„om la om".**

Pentru aplicarea acestui principiu pot fi date următoarele indicații practice :

1. — cît timp nu s-a precizat încă direcția atacului advers (pe centru sau pe una din liniile de margine) cei patru fundași vor realiza „linia" spre a nu lăsa să iasă din poziția de ofsaid pe adversarii care s-au avîntat în atac dincolo de ultimul apărător.

2. — îndată ce s-a conturat sensul atacului, apărătorii părăsesc linia, spre a lua în primire pe adversarul care conduce balonul.

Marcajul se va efectua în felul următor :

a). dacă atacul se desfășoară pe una din liniile de margine, fundașul lateral de pe acea parte va încerca acțiunea de deposedare (takle) fiind dublat de fundașii centrali și de celălalt apărător lateral, care vor adopta un plasament în diagonală, al cărei vîrf este îndreptat spre adversarul care conduce balonul.

b) cînd atacul advers se desfășoară pe centrul terenului, acțiunea de deposedare este executată de unul din fundașii centrali, care va fi sprijinit de ceilalți prin „jocul în scară".

Important este ca îndată ce un fundaș a eșuat în atacul la om, el să treacă, imediat, la dublarea ultimului apărător. Prin această **acțiune de continuă sprijinire,** totdeauna în fața porții se va găsi un fundaș (sau chiar un mijlocaș) care, neavînd în față un adversar direct, va putea acționa ca „măturător alternativ".

La loviturile impuse, acordate adversarului, echipa aflată în apărare trebuie să adopte un marcaj specific : la „cornere" marcajul strîns, „om la om" ; la aruncarea de la margine marcaj umăr la umăr ; la loviturile directe și indirecte din apropierea porții se **organizează zidul.**

JOCUL PORTARULUI. În atac. Apărătorul porții este și primul constructor al ofensivei. El va trimite mingea, de preferință cu **mîna,** unui mijlocaș, care va continua atacul, printr-o pasă lungă, **precisă,** la **„vîrfurile"** proprii, spre a prinde pe picior greșit apărarea adversă.

În apărare, portarul acționează ca al cincilea fundaș pe toată suprafața de pedeapsă și chiar în afara ei, unde intervine cu piciorul, spre a intercepta pasele trimise la întîlnire „vîrfurilor de atac" adverse.

Prin cîmpul larg de vizibilitate ce-l are în fața sa, portarul poate dirija mai bine acțiunile defensive ale echipei proprii, indicînd apărătorilor pe adversarii cei mai periculoși, care trebuie supravegheați strict, atît la fazele obișnuite de joc, cît și la executarea loviturilor fixe.

De aceea, portarul nu se poate limita numai la intervențiile sale personale de apărător al buturilor, ci trebuie să aprofundeze toate problemele tactice ale jocului modern, spre a putea depista intențiile adversarului și indica apărătorilor proprii, cele mai eficiente măsuri de contracarare.

★

Acestea sînt, după părerea mea, principalele aspecte de ordin tactic pentru adoptarea și adaptarea unui **sistem de joc la profilul jucătorilor noștri**

După specificul fiecărui lot, antrenorii pot găsi și alte procedee, capabile să consolideze jocul în atac și în apărare, ținînd, bineînțeles, seama de orientarea de bază a jocului și de organizarea lui, conform principiilor ilustrate prin fotbalul celor mai bune echipe reprezentative din lume.

VIRGIL ECONOMU

● CONCEPȚIE — SISTEME, STILURI

● NECESITATEA UNEI ȘCOLI NAȚIONALE DE FOTBAL

● CUM SE ACȚIONEAZĂ ÎN ATAC ȘI APĂRARE